

APIE KARPINIUS

Popieriaus karpiniai- tai savita dailės šaka, kurios unikalių kūrinių yra sukūrę dailininkai ir kitų sričių menininkai. Karpinių pradmenų rytų šalyse randame jau prieš du tūkstantmečius, o siluetiniai popieriaus karpiniai Kinijos į Europą atkeliavo XVII amžiuje. Greitai jie paplito Ispanijoje, Anglijoje, Danijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje.

Lietuvoje ir Lenkijoje popieriaus karpinių menas formavosi savaimingai - kaip taikomosios dailės šaka. Ypač populiarūs jie buvo kaime. Prieš Šv. Velykas, vestuvių ar kitų švenčių proga iškarpytomis užuolaidėlėmis, žvaigždutėmis, gėlėmis puošdavo kambarius, langus, lempas, šventų paveikslų rėmus.

Kiauraraščių karpinių ornamentika išplaukė iš audinių, medžio raižinių specifikos, komponavimo tradicijų. Karpiniai atspindėjo originalią liaudies kūrybinę savimonę, vieno ar kito krašto etninę kultūrą.

XXa. II pusėje karpiniai Lietuvoje sparčiai nyksta. Retkarčiais naudojami karsto pakraščiams pagražinti, jais pamarginami indaujų ir rūbų spintų lentynų įtiesalai. Karpiniams Lietuvoje atgyti buvo lemta miestuose. Praeito amžiaus septyniasdešimtais metais J. Daniliauskienė prikėlė juos iš užmaršties, suteikdama jiems naują paskirtį, ir rado daug pasekėjų. Plėtojamas karpinių ornamentas ir kompozicija, panaudojant lietuvių tautodailės ir tautosakos palikimą, išreikštą per simbolių vertę įgijusiais realijas.

Lietuvoje susiformavo naujos krypties artimas grafikai karpymo menas, pritaikytas prie naujų gyvenimo sąlygų. Tai paveikslai ir atvirukai, ekslibriai ir knygų iliustracijos. Jiems būdinga tiek simetrinė, tiek asimetrinė kompozicija, pasikartojantis ornamentas ir siužetiniai vaizdai, dekoratyvumas ir filosofiniai apmąstymai.

ABOUT PAPER-CUTTINGS

Paper cuttings are an original branch of art, many unique works of which have been created by painters, folk and other artists. Two thousand years old origins of the paper cuttings we find in the east. Silhouette paper cuttings found their way from Persia to Europe in the 17th century. Soon they spread in Spain, Denmark, France, Germany.

In Lithuania and Poland the art of paper cutting took a spontaneous way of development- as a branch of applied arts. Paper cuttings were especially popular in the country. Before Christmas, on wedding-party and other occasions people used to decorate their rooms, windows, lamps and frames of holy pictures with cutout starlets, flowers and blinds.

Ornamentations of perforated paper cuttings were greatly influenced by specific and compositional traditions of cloth and wood carving patterns. Paper cuttings reflected the unique character of folk art and ethnic culture of certain region.

At the second half of the 20th century paper cuttings in Lithuania started disappearing. Occasionally, they were used to decorate coffin brims, napkins in the cupboards and wardrobes. It was in the towns and cities that paper cuttings began to revive. J.Danilaiukiene brought them back from obscurity, made them serve another purpose, and thus gained lots of successors. Now patterns and composition of paper cuttings are being developed, making use of the heritage of folk art and folklore, expressed through symbolical realities. It took three decades to form a new art of paper cuttings, very similar to graphics art and applied to new living conditions. It is pictures and post cards, exlibris and book illustrations. Both, symmetrical and asymmetrical composition, repeated patterns and images, ornamental and philosophical reflections are characteristic of paper cuttings of Lithuania.